

Биология

PISAга багытталган тест

6 - класс

Тапшырма 2/1

Оң тараптагы текстти окуп чыгып, суроого карата туура жоопту тандагыла.

1-суроо: Окумуштуу кайсы процессти ачкан?

Бир гана туура жооптуу тандагыла:

- А) хемосинтез
- Б) фотосинтез
- В) биосинтез
- Г) транспирация

Фотосинтез

XVIII кылымда англис окумуштуусу Пристли чычканды айнек калпакчанын алдына жайгаштырган. Чычкан думуга баштаган. Мындай жабык айнек калпакчадан экини алып, алардын ичине “булганган” абаны киргизет, бирөөнө жалбыз өсүмдүгүн салып койгон. Арадан 9 күн өткөндөн кийин деле жалбыз салынган жабык айнек калпакчадагы чычкан эч нерсе болбой жашай берген. Бирок, экинчи калпакчадагы чычкан ошол замат эле өлүп калган.

<p>Тапшырма 2/2</p> <p><i>Оң тараптагы текстти окуп чыгып, таблицаны талдагыла жана суроого жооп бергиле.</i></p> <p>2-суроо. Өсүмдүктүн түшүмдүүлүгү менен көмүр кычкыл газынын ортосунда кандай байланыш бар?</p> <p>Жообуңарды жазгыла:</p> <hr/> <hr/> <hr/>	<p style="text-align: center;">Фотосинтез</p> <p>Көпчүлүк учурларда күнөсканаларда өстүрүлүп жаткан өсүмдүктөрдүн түшүмдүүлүгүн жогорулатуу үчүн жыгач таарындыларын күйгүзүп же текчелерге кургак музду (катуу абалындагы көмүр кычкыл газын) чачып же чачыратып коюшат.</p> <p><i>Чачыратылган көмүр кычкыл газынын өсүмдүктүн түшүмдүүлүгүнө тийгизген таасири</i></p> <table border="1" data-bbox="1048 435 1592 877"> <thead> <tr> <th>Өсүмдүктүн аталышы</th> <th>Чачыратпаган учурда</th> <th>Чачыраткан учурда</th> <th>Түшүмдүүлүктүн жогорулашы бир нече эсе</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Помидор</td> <td>27</td> <td>41</td> <td>1,5 эсе</td> </tr> <tr> <td>Бадыран</td> <td>45</td> <td>118</td> <td>2,6 эсе</td> </tr> <tr> <td>Калемпир</td> <td>90</td> <td>135</td> <td>1,5 эсе</td> </tr> <tr> <td>Чамгыр</td> <td>30</td> <td>54</td> <td>1,8 эсе</td> </tr> </tbody> </table> <p>Таблицада көмүр кычкыл газы менен чачыратканда берилген бардык маданий өсүмдүктөрдүн түшүмү бир нече жолу жогорулагандыгы көрүнүп турат.</p>	Өсүмдүктүн аталышы	Чачыратпаган учурда	Чачыраткан учурда	Түшүмдүүлүктүн жогорулашы бир нече эсе	Помидор	27	41	1,5 эсе	Бадыран	45	118	2,6 эсе	Калемпир	90	135	1,5 эсе	Чамгыр	30	54	1,8 эсе
Өсүмдүктүн аталышы	Чачыратпаган учурда	Чачыраткан учурда	Түшүмдүүлүктүн жогорулашы бир нече эсе																		
Помидор	27	41	1,5 эсе																		
Бадыран	45	118	2,6 эсе																		
Калемпир	90	135	1,5 эсе																		
Чамгыр	30	54	1,8 эсе																		

<p>Тапшырма 2/3</p> <p><i>Оң тараптагы текстти окуп чыгып, суроого жооп жазгыла.</i></p> <p>3-суроо: Эгерде аквариумда балыр болсо, анда эмне себептен аэраторду түнкүсүн иштетип коюш керек?</p> <p>Жообуңарды жазгыла:</p> <hr/> <hr/> <hr/>	<p style="text-align: center;">Фотосинтез</p> <p>Айнура ата-энесине балык, аны менен кошо балыры бар аквариум сатып берүүсүн суранды. Дүкөндөгү консультант -сатуучу аквариумга кам көрүү, балыктарды азыктандыруудан сырткары төмөндөгүдөй сунуш берди:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. “Сөзсүз түрдө аэратор (сууну абанын көбүкчөлөрү менен каныктырып туруучу аппарат) сатып алгыла. 2. Эгерде аквариумда балыр болсо, анда түнкүсүн аэраторду иштетип койгула, болбосо балыктар өлүп калат” деди.
---	---

Тапшырма 2/4

Оң тараптагы текстти окуп чыгып, суроого жооп жазгыла.

4-суроо: Булардын кимисиники туура?

Бир гана туура жоопту тандагыла:

А. Айнураныкы   Б. досунуку

Өз тандооңорду түшүндүрүп жооп жазгыла:

Фотосинтез

Досунун талаадагы картошканын жер үстүндөгү бөлүгүн (сабагы менен жалбырагын) чаап жаткандыгын көрүп Айнура таң калды. Ал аны менен сүйүктүү эчкисин азыктандыраарын айтты. Айнура өсүмдүктүн жер үстүндөгү бөлүгү жок түшүм болбосун түшүнчү. Досу болсо эки түшүм алаарын айтты: азыр жер үстүндөгү бөлүгүн жыйнайм, күзүндө картошканын түймөгүн топурактан чогултам деди.